

Transport and Telecommunication Institute

International scientific conference

**NEW DEVELOPMENT AREAS OF DIGITALIZATION
AT THE BEGINNING OF THE THIRD MILLENNIUM**

December 10–11, 2021

**Riga,
the Republic of Latvia,
2021**

International scientific conference «New development areas of digitalization at the beginning of the third millennium»: conference proceedings, December 10–11, 2021. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2021. 128 pages.

ORGANISING COMMITTEE

dr. sc.ing., full prof. **Aleksandr Medvedevs**;

dr.sc.ing., prof. **Iyad Alomar**;

dr.sc.ing., prof. **Dmitry Pavlyuk**.

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.

The reference is mandatory in case of republishing or citation.

CONTENTS

SECTION 1. INFORMATION SYSTEMS AND TECHNOLOGIES

Перспективи діджиталізації системи віртуального спілкування та навчання Величко О. Д.	6
Перспективні напрямки розвитку і використання штучного інтелекту для потреб сил оборони держави Журавський Ю. В., Кошлань О. А., Нікітенко А. П.	9
Analysis of the current attitude to the automation of the flight planning system Kolesnyk A. V.	12
Методика оцінювання інформаційно-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту з використанням нечіткої логіки Коробченко С. О.	14
Методические аспекты оценки величин временных и энергетических ресурсов многофункциональной РЛС Наконечный А. А., Смирнов О. Л.	18
Метод кластеризації даних на основі еволюційної оптимізації котячих зграй Налапко О. Л., Козлов В. Г., Зверев О. О.	21
Аналіз особливостей систем інтелектуального аналізу даних Одаруценко О. Б., Протас Н. М., Дегтярьова Л. М.	25
Розробка функціональних ергономічних вимог до адаптивної інтелектуальної системи підтримки прийняття рішень з розвитку навичок самоспрямованого навчання для авіадиспетчерів Пальоний А. С.	28
Розробка удосконаленого підходу з оцінки ефективності системи зв'язку спеціального призначення Соколов К. О., Романов О. М., Нищук А. М.	32

SECTION 2. AVIATION, ROCKET AND SPACE EQUIPMENT

Calculation of the aircraft AN-148 maximum payload for performance flights according to ETOPS-180 rules Kushnerova N. I., Lisevych S. A.	36
---	----

SECTION 3. METALLURGY

On the mechanism of oxides reduction by carbides and catalytic additives activity Hryshyn O. M., Petrenko V. O.	40
--	----

SECTION 4. ELECTRIC POWER ENGINEERING, ELECTRIC ENGINEERING AND ELECTROMECHANICS Обґрунтування алгоритму управління освітленням пташника Кепко О. І., Черновол М. І., Лісовий І. О.	45
SECTION 5. POWER ENGINEERING Багатокритеріальний підхід до обґрунтування вибору раціональних параметрів ємнісного накопичувача для поїзда метрополітену Сулим А. О.	50
SECTION 6. HEAT POWER ENGINEERING Обґрунтування співвідношення розмірів приміщень в замкнутій системі опалення та вентиляції теплиці Кепко О. І., Свірень М. О., Пушка О. С.	55
Середньозважена собівартість теплової енергії комбінованих теплогенеруючих систем Тесленко О. І.	58
SECTION 7. BIOLOGICAL TECHNOLOGIES AND BIOENGINEERING Energy conservation law in biomechanical systems Getman I. A., Podlesnij S. V., Mikhieienko D. Yu.	65
SECTION 8. ELECTRONICS AND TELECOMMUNICATIONS Розробка методологічного підходу комплексної обробки розвідувальної інформації Сапожников К. М., Гаценко С. С., Шишацький А. В.	70
SECTION 9. FOOD TECHNOLOGIES Визначення фактора концентрування біологічних рідин від тривалості мембранного розділення Золотухіна І. В., Скринник В. І., Гладкова О. С.	74
Джем з журавлини збагачений пектином для виведення важких металів та радіонуклідів зі зниженим глікемічним індексом Руденко Б. А.	77
SECTION 10. TECHNOLOGIES OF CONSUMER GOODS INDUSTRY Innovations in processing of hemp raw material Petrachenko D. O., Koropchenko S. P.	80

SECTION 11. ARCHITECTURE AND CONSTRUCTION

Інформаційні технології професійної діяльності
у будівництві та архітектури

Іванова Л. С...... 84

Основні чинники у вирішенні екстер'єрів будівель

Петриковська А. А., Малимон С. М. 88

Будівництво сучасних цивільних будинків
у зрізі охорони навколишнього природного середовища

Трофимович Н. В...... 92

SECTION 12. TRANSPORT

Порівняння стану розвитку санітарної авіації України та США

Грабейчук Є. О., Денисова А. О., Пронь С. В...... 98

Оптимізація транспортування масової сировини до промислових
підприємств у період негативних температур

Дженчако В. Г. 102

Інформаційно-цифрові технології при вирішенні завдань
геофізичного забезпечення польотів сфери цивільної авіації України

Калашник Г. А. 106

Удосконалення системи здійснення експортних операцій

Лужанська Н. О., Сауляк Л. В., Лебідь І. Г. 110

Current issues of developing multimodal transportation systems in Ukraine

Novalska N. I., Klymenko V. V., Moskalenko O. I. 113

Робота автомобільного колеса з додатковою рухливою вагою

Петров Л. М., Петрик Ю. М., Нікішин В. А. 117

Identification of dangerous factors in the development and functioning
of enterprises in the transport and logistics industry

Selishchev S. V. 121

SECTION 13. GENERAL ISSUES OF ENGINEERING SCIENCES

Обґрунтування основних напрямків застосування
технологій штучного інтелекту у військовій сфері

Багінський В. А...... 124

SECTION 6. HEAT POWER ENGINEERINGDOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-172-5-14>**ОБҐРУНТУВАННЯ СПІВВІДНОШЕННЯ РОЗМІРІВ
ПРИМІЩЕНЬ В ЗАМКНУТІЙ СИСТЕМІ ОПАЛЕННЯ
ТА ВЕНТИЛЯЦІЇ ТЕПЛИЦЬ****Кепко О. І.**

*кандидат технічних наук,
доцент кафедри прикладної інженерії та охорони праці
Уманський національний університет садівництва
м. Умань, Україна*

Свірень М. О.

*доктор технічних наук,
професор кафедри сільськогосподарського машинобудування
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна*

Пушка О. С.

*кандидат технічних наук,
доцент кафедри агроінженерії
Уманський національний університет садівництва
м. Умань, Україна*

Однією із задач у овочівництві закритого ґрунту при вирощуванні білкової та вітамінної продукції є зменшення енергоємності виробництва. Застосування замкнутої системи опалення та вентиляції (ЗСОВ) теплиць для вирощування грибів і рослин дозволяє організувати подачу повітря насиченого CO₂ в теплицю, а збагаченого O₂ в грибницю, і за рахунок цього зменшити витрати енергії на опалення та вентиляцію приміщень [1].

Впровадження замкнутих систем потребує визначення теплоенергетичного балансу та динамічних характеристик споруд закритого ґрунту. Газове середовище, в якому вирощуються овочеві рослини та гриби, повинно відповідати їх біологічним особливостям, та вимогам енергозбереження. Крім того, цикл відновлення кисню

овочевою культурою, що вирощується повинен погоджуватись з потребами грибів в культивацийному приміщенні.

При обґрунтуванні співвідношення розмірів приміщень в ЗСВ враховуємо, що основним критерієм, за яким судять про концентрацію CO_2 у грибниці є маса субстрату.

За даними літературних джерел величина повітрообміну в грибних приміщеннях при вирощуванні гливи коливається від 65 до 300 $\text{m}^3/\text{т}\cdot\text{год}$ і навіть до 500 $\text{m}^3/\text{т}\cdot\text{год}$ [2, 3], а для шампінйона 20–120 $\text{m}^3/\text{т}\cdot\text{год}$ [2, 4, 5] причому об'єм приміщення принципового значення не має, впливаючи лише на інерційність процесів. Концентрація CO_2 , яку не рекомендується перевищувати при культивуванні гливи складає 0,06–0,1 % [2, 3], для шампінйона – 0,06–0,12 % [2, 4, 5]. Приймавши повітрообмін для гливи і для шампінйона – 100 $\text{m}^3/\text{т}\cdot\text{год}$ при концентрації CO_2 , відповідно, 0,08 і 0,1 % будемо мати виділення двоокису вуглецю субстратом – 0,08 $\text{m}^3\text{CO}_2/\text{т}\cdot\text{год}$ і 0,1 $\text{m}^3\text{CO}_2/\text{т}\cdot\text{год}$.

В свою чергу, критерій за яким судять про інтенсивність споживання CO_2 рослинами і, відповідно, про підживлення рослин двооксидом вуглецю, є масова ($\text{г}/\text{м}^2\cdot\text{год}$) або об'ємна ($\text{m}^3\text{CO}_2/\text{м}^2\cdot\text{год}$) подача CO_2 у теплицю. В літературі ця величина знаходиться в межах 0,0005–0,003 $\text{m}^3\text{CO}_2/\text{м}^2\cdot\text{год}$ [6]. При цьому концентрацію CO_2 , як правило, підтримують від 0,08 до 0,1 %. Втрати CO_2 при концентрації 0,15 % збільшуються внаслідок повітрообміну, отже підживлення CO_2 , при застосуванні традиційних технологій, стає менш ефективним.

Необхідно відмітити, що газове підживлення тепличних культур пов'язане з величиною ФАР. Із збільшенням останньої прискорюються процеси фотосинтезу і відповідно здатність рослинами засвоювати CO_2 . Але при цьому, внаслідок парникового ефекту в приміщенні підвищується температура повітря внаслідок чого виникає необхідність збільшення об'ємів вентиляції, що, відповідно, зменшує ефект від газового підживлення рослин. На практиці підживлення припиняють за 1 годину до відкриття фрамуг. Замкнута система опалення та вентиляції у системі споруд „рослинна теплиця – грибниця” дозволяє зменшити втрати CO_2 при вентилюванні.

Знаючи величини виділення грибами та рекомендовані подачі двоокису вуглецю в рослинну теплицю, можна знайти відношення маси субстрату в грибниці до площі теплиці в ЗСВ.

Забезпечення повітрообміну в культивацийних приміщеннях ЗСОВ при вирощуванні грибів та тепличних овочів характерне для зимового та перехідного періодів.

Витрата вуглекислоти, яку виділяють гриби в приміщенні [7]:

$$V_{CO_2} = k_t'' n v_{CO_2} .$$

де: k_t'' – температурний коефіцієнт, який враховує вплив температури внутрішнього повітря на виділення грибами CO_2 ; n – кількість грибів (субстрату), кг, мішків; v_{CO_2} – виділення вуглекислоти одиницею субстрату, кг/год, мішок/год.

Витрата повітря, яке вентилюється, m^3 /год [7]

$$L = \frac{V_{CO_2}}{C_в - C_{нов}} ,$$

де: $C_в$ – максимально допустима концентрація CO_2 всередині приміщення, л/ m^3 ; $C_{нов}$ – концентрація CO_2 в припливному повітрі (приймається рівною 0,33 – 0,5 л/ m^3) [138].

Склавши рівняння балансу CO_2 між приміщеннями:

$$L_m A_m = L_C m_C ,$$

де: L_m – необхідний потік вуглекислого газу для теплиці, $m^3 CO_2 / m^2 \cdot год$; L_C – потік вуглекислого газу від субстрату, $m^3 CO_2 / кг \cdot год$; A_m – площа теплиці, m^2 ;

отримаємо масу субстрату яка забезпечує вуглекислотне підживлення рослин в теплиці –

$$m_C = \frac{L_m A_m}{L_C} .$$

Розрахунки показали, що на 1 га площі теплиці, для забезпечення газового підживлення рослин, необхідно 100–250 т субстрату гливи (50–150 т субстрату шампінйона) або, що 1 т субстрату гливи здатна забезпечити двоокисом вуглецю 25–160 m^2 площі теплиці, 1 т шампінйона – 50–200 m^2 .

Література:

1. Керко О.І. Енергозберігаючі режими роботи замкнутої системи опалення та вентиляції теплиць : автореф. дис. ... канд. техн. наук : 05.14.06 «Технічна теплофізика та промислова теплоенергетика». Київ, 2005. 23 с.

2. Грибы и грибоводство / Авт.-сост. П.А. Сычѳв, Н.П. Ткаченко; Под общ.ред. П.А. Сычѳва. Донецк. «Издательство Сталкер», 2003. 512 с.
3. Карпов Ф.Ф., Тименков Б.М. Использование диаграммы Мольера при культивировании вешенки в теплое время года. *Школа грибоводства*. № 2. С. 26–28.
4. Голуб Г.А. Мікроклімат споруд для вирощування грибів. *Вісник аграрної науки*. 2003. № 10. С. 46–49.
5. Szudyga K. Uprawa pieczarek latem. *Biuletyn «Pieczarki»*. 1995. No. 2. P. 11–15.
6. Entwicklung eines Verfahrens zur energiewirtschaftlichen CO₂ – Oudnung von Gewachshausern durch Blogasverbrennung. Meissen, 1987. 114 p.
7. Строй А.Ф. Теплоснабжение и вентиляция сельскохозяйственных зданий и сооружений : Учеб. пособие для вузов. Киев : Вища шк., 1983. 215 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-172-5-15>

СЕРЕДНЬОЗВАЖЕНА СОБІВАРТІСТЬ ТЕПЛОВОЇ ЕНЕРГІЇ КОМБІНОВАНИХ ТЕПЛОГЕНЕРУЮЧИХ СИСТЕМ

Тесленко О. І.

*кандидат технічних наук,
провідний науковий співробітник відділу ефективності
енерговикористання та оптимізації енергоспоживання
Інститут загальної енергетики
Національної академії наук України
м. Київ, Україна*

Широке впровадження інноваційних технологій виробництва теплової енергії в існуючі системи тепlopостачання України, особливо в централізовані системи, повинно проводитись з врахуванням наявності сформованої за багато попередніх років та сталої широкої мережі газових котелень. Ця обставина обумовлює напрям забезпечення надійності тепlopостачання в умовах трансформаційного низько-вуглецевого переходу із застосуванням комбінованих (гібридних)

International scientific conference «New development areas of digitalization
at the beginning of the third millennium»

December 10–11, 2021

Izdevniecība «Baltija Publishing»
Valdeķu iela 62 – 156, Rīga, LV-1058
E-mail: office@baltijapublishing.lv

Iespiests tipogrāfijā SIA «Izdevniecība «Baltija Publishing»
Parakstīts iespiešanai: 2021. 14. Decembris
Tirāža 100 eks.